

---

**„Polcológiától” az információs „bummig” - a gyakorlat: avagy könyvtárak  
válaszai a XXI. századi információs társadalom kihívásaira**

---

A 2005 márciusában azonos címmel rendezett konferencia folytatásaként március 29-én ismét szakmai napon vehettek részt az érdeklődő könyvtáros kollégák az Eötvös Loránd Tudományegyetem Egyetemi Könyvtárában. A konferenciát **dr. Szögi László**, a könyvtár főigazgatója nyitotta meg: röviden összefoglalta, hogy az információs technológiák változásából adódó új lehetőségeket felismerve, hogyan szervezték át gyűjteményük mindennapi munkáját. Beszámolt arról a tapasztalatáról, miszerint egyfajta „verseny helyzet” alakult ki intézményeink között, éppen ezért véleménye szerint nagyon fontos az, hogy **felismerjük erősségeinket, tisztában legyünk lehetőségeinkkel** és megváltozott feladatainkkal.

A délelőtti első előadója, **Bánkeszi Katalin** a Neumann János Digitális Könyvtárat mutatta be. Azt gondolom, mindannyian sokszor hallottunk már erről a „virtuális intézményről”, „fellapoztuk oldalait”, mégis nagyon sok új (és régi) információt hallhattunk most, de talán egy kicsit más, újszerű összefüggésben. Az előadás alapvetően azt igyekezett bizonyítani, hogy a digitális könyvtár célja nem tér el a hagyományos könyvtárétól, hiszen feladata: „Szöveges, képes, multimédiás **dokumentumok készítése, tárolása és szolgáltatása** digitális formában”; a „**hozzáférés biztosítása** a digitális tartalmakhoz”; illetve a „**az olvasóközönség igényeinek kiszolgálása**, keresési lehetőségek kialakítása”. Ami viszont nem kerülheti el figyelmünket: az olvasói igények erőteljes változása, amelyhez igazodnunk kell. Felmérések tapasztalatai mutatják, hogy az Internetet a tanulás és a tudás megszerzésére használjuk, s ebben intézményeink szerepe vitathatatlan. Grafikonok és számszerű adatok ismertetésével mutatta be az előadó, hogy Magyarországon a felnőtt népesség kb. 35-40%-a internetezik, ugyanakkor ez az arány a 14-18 éves korosztály esetén 74%! A „Hogyan él meg egymás mellett a nyomtatott és a digitális könyv?” kérdésre egyértelműen azt a választ adta, hogy a kettő nagyszerűen tud **egymás mellett** élni, s ellenére annak, hogy Digitális Irodalmi Akadémiájukból a kortárs szerzők művei közül sok elérhető, a nyomtatott könyv ugyanúgy keresett. Hasznos barangolni ezeken az oldalakon úgy gondolom azért is, mert a digitalizált diafilmgyűjtemény, vagy a virtuális Balassi Bálint kiállítás rengeteg zenei anyaggal másutt nem érhető el.

A második előadást **dr. Szivi Józsefnétől** hallhattuk a könyvtárakat is érintő közbeszerzésről. A **közbeszerzési törvény** hatályba lépése óta eltelt 10 év tapasztalatairól számolt be, melyeket a Corvinus Egyetem gyűjteményszervezési igazgatójaként szerzett az idegen nyelvű folyóiratok beszerzése során. Elmondta, hogy az eltelt időszakban a könyvtárak próbálták ugyan bizonyítani, hogy vannak „kétségeik” a közbeszerzési törvény előírásaival kapcsolatban, de mind ez ideig nem sikerült a többször módosított törvénybe beiktatni azt a kulcsmondatot, amit a tankönyvbeszerzéssel kapcsolatban sikerült, s bizonyos feltételeknek megfelelően a tankönyvbeszerzés így nem tartozik a törvény hatálya alá.

A délutáni előadások egyikét **Mikulás Gábor**, információs és pr-tanácsadó tartotta. Információs szakemberek között végzett felmérések tapasztalata, hogy a **motiváló és demotiváló** tényezők között első helyeken nem a pénzübeli előmenetel szerepel, hanem a következő fogalmak: önállóság, szakmai érdeklődés, változatos tevékenység, illetve az elismerés hiánya a nehéz előrejutás. Az előadó kitért a külső és belső pr elválaszthatatlan, egymást kiegészítő kapcsolatára, példáit a „könyvtárak világából” vette.

A záró előadó **Drótos László** volt, aki egy viszonylag új, de a digitális dokumentumok szerzői jogi vitáinak elkerülésére talán (részben) megoldást hozó **Creativ Commons**-ról (CC) beszélt. A CC szerint nagyobb kérdéskörbe ágyazódik, hiszen a „kultúra digitális akar lenni”, az új eszközök szinte megkövetelik, hogy megtöltsük őket tartalommal. Egyre erősebben tapasztaljuk, hogy az eddig **nem üzleti alapon működő területek** (pl. kultúra) **üzletté válnak**. Az Interneten megjelenő tartalmak felhasználására többféle jogi

# *EKE HÍRLEVELE*

*Egyházi Könyvtárak Egyesülése*  
*9090 Pannonhalma, Vár 1.*

2006/1. sz.

---

lehetőség kínálkozik: pl. a szabad felhasználás formáinak tételes felsorolása, vagy virtuális, zárt hálózatok létrehozása és a tartalmakhoz egyfajta átalány díj fizetésével történő hozzáférés lehetőségének megteremtése. A CC Lawrence Lessig standfordi jogászprofesszor nevéhez kapcsolódik, magyarra is lefordított, Szabad kultúra című könyvében olvashatunk erről. (<http://www.szabadkultura.hu>, <http://mek.oszk.hu/03200/03207/index.phtml>).

Az interneten megjelenő digitális tartalmak szerzői többfajta szerződés és „szabálminta”, valamint ezek kombinációjából állíthatnak össze egy „személyre szabott” szerződést, meghatározhatják, hogy a digitális formában közzé tett munkájukra milyen szerzői jogi szabályok vonatkoznak. Napjaink egyre népszerűbb alternatívájává válik a CC. A könyvtárak feladata sem elhanyagolható, hiszen a CC szabályait alkalmazhatják a **könyvtárak saját digitális tartalmaikra**, ugyanakkor olyan tematikus, gyűjtő helyekké is válhatnak, ahova az egyes szerzők maguk tölthetik fel anyagaikat.

A délután kerekasztal beszélgetéssel zárult, ahol a „Nyilvános könyvtárak – Egyetemi könyvtárak – átfedések, finanszírozás” problémáiról hallhattunk.

*Török Beáta*  
*Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola*  
*Könyvtára*

---

## **KÖZÉRDEKŰ**

Amint azt Varga-Kohári Marika cikkében olvashatták a Kollégák, a PR csoport létrehozott egy olyan levelező listát, amelyre várjuk az intézmények vezetői, a közgyűléseken szavazati joggal bíró munkatársai feliratkozását. Az Egyesülés elnökségének döntéseivel, az aktuális kérdésekben megszületett állásfoglalásokkal kapcsolatos információk gyorsabb közzé tételét szeretnénk a lista segítségével megoldani. Kérjük tehát **a könyvtárak vezetőit, hogy iratkozzanak fel az [ekevez@listserv.osb.hu](mailto:ekevez@listserv.osb.hu) listára.**

Korábbi Hírleveleinkben is megfogalmaztuk már azt a kérést, miszerint várjuk a Kollégák írásait az egyes tagkönyvtárak életét érintő eseményekről, kiállításokról, beszámolókat rendezvényeikről.

A csurgói közgyűlésen kézhez kapták a Kollégák az EKE 2005. évi címtárát. A következő Címtár nyomtatott formában 2007-ben jelenik majd meg. Arra törekszünk, hogy az aktuális információk – az új Címtár megjelenéséig is - az egyes tagkönyvtárakról a honlapon elérhetők legyenek, ezért arra kérjük a Kollégákat, hogy tekintsék át az EKE honlapján a gyűjteményükről olvasható adatokat, és az esetleges változásokat Nagy Balázs ([balu@osb.hu](mailto:balu@osb.hu)) címére jelezzék.

---